

SZÖLLŐSI ANTAL MÉLTATÁSA

Szöllősi Antal csöndes, halk szavú ember. Ilyen a tekintete is, mintha óvatos, mintha bizonytalan volna. Látszik rajta, hogy gondolkodik, mielőtt megszólal. Aki szereti a harsányan hangoskodókat, annak Szöllősi Antal biztosan nem az esete. Mert látszatra – ugyebár magyarok vagyunk – már pusztán fellépésünkkel szeretünk kiváltani kellő benyomást. Előfordulhat hát, hogy könnyen átnéznek az ilyen emberen. Emlékszem, Stockholmban egyszerűen csak ott termett a sokadalomban, s ha valaki nem hívja fel rá figyelmemet, bizony észre sem vettem volna. Ha már viszont ennyire méltatta felvilágosítóm, tudni véltem, ki is az szerénységével tüntető ember: mint megtudtam, ő az, aki egyebek mellett saját maga kifestette a stockholmi Magyar Házat. Valóban, ő fel sem tűnik sokak szemében, mert nem tud, nem akar szájhős lenni. Arany János évében járunk, és ilyenkor többször felmerül nemcsak a minőség, hanem az alkat kérdése is. Egyesek szerint a táj, a földrajzi-történelmi környezet nagyban formálja az ember személyiségét.

Szöllősi Antal Nagyszalontán született 1944-ben, ami akkor még ismét magyar volt. A negyedszázados román uralom biztosan nem kezdte ki a gyökereket. 1969-ig Magyarországon élt. Szobafestő és mázoló szakmában tett szakvizsgát. Nem volt különösebb felkészültsége – még politikailag sem –, amikor nyakába vette a világot. Németországba tartott, de nyolc hónapi ausztriai tartózkodás után Svédországban kötött ki. Ott érett be emberileg és magyarként is. Nem érdektelen megemlíteni, hogy – 1987 óta önálló vállalkozóként – 2009-ig, nyugdíjazásáig szobafestőként kereste meg kenyerét. Ezen a ponton tapinthatók ki azok az érintkezési felületek, amikor a kereső fiatalból magyarságát tudatosan vállaló felnőtt lett.

Érdeklődése korán a nyugatra szakadt magyarok életének alakítására összpontosult. Már a kezdeti svédországi időkben, 1970-ben Bujdosók címmel lapot indított a magyarok tájékoztatására. Amellett, hogy hosszú évtizedeken át aktívan részt vett a svédországi-stockholmi magyar közösségi életben, aránylag hamar, 1973. október 23-án negyedmagával megalakította az **Északi Magyar Archívumot**. Amikor egyedül maradt, csendes szívóssággal folytatta és építette ki az irdatlan vállalkozást: a nyugati magyarok hagyatékainak, újságoknak, folyóiratoknak összegyűjtését. Ehhez eleve át kellett lépnie Svédország határait, és kapcsolatba kellett lépnie egyesületekkel, szervezetekkel, kiadókkal, hogy begyűjtse mindazt, amit fontosnak tartott megőrzésre.

Ezek között angol, német, francia, olasz, svéd, sőt kínai nyelvű, magyarok által kiadott újságok is találhatóak. A Nyugaton élő híres magyar személyiségekről is összegyűjtjük

mindazt, ami bárhol megjelenik. Mondhatni azt, hogy minden olyan magyar vonatkozású anyagot vagy tárgyi emléket gyűjtünk, ami a történelmi Magyarország határain kívül megjelenik vagy fellelhető.

Huszonötezer magyar nyelvű könyv, háromezerféle újság – köztük hétszázfajta emigrációs kiadású lap – és mérhetetlen mennyiségű, az emigráns magyar szervezetek életét dokumentáló irat alkotja a Stockholmban található Északi Magyar Archívumot. Szöllősi Antal jóformán minden szabadidejét és pénzét ebbe a vállalkozásba fektette. Az Északi Magyar Archívum honlapjának feltöltése 2011. december elsejétől folyamatos és szerkesztés alatt áll. Jelenleg körülbelül kétezer oldal olvasható, amely folyamatosan bővül és a tervek szerint 6-8 ezer oldal válik minél előbb elérhetővé. Mindez hallatlanul sok türelmet, idegölő munkát igényel.

Szöllősi Antal már élete teljében végrendelkezett és megállapodást kötött a Svéd Állami Archívummal, a Riksarkivet-tel. Az utóbbi években mégis következetesen arra törekszik, hogy gyűjteménye Magyarországon leljen otthonra. Olyan emigráns központra gondol, ahol nemcsak gondozzák és rendszerezik, hanem – főként kutatási célokra – hozzáférhetővé is teszik az irdatlan anyagot. Aki valamelyest figyelemmel kíséri ezt a jelenséget, támogatja ezt a tevékenységet, egyrészt tudhatja, milyen értékeket jelent ez a nyugati magyar örökség, másrészt mi minden vész el kellő gondoskodás és átfogó mentési munkálatok nélkül.

Szöllősi Antal harcát még mindig harcolja, de egyre inkább nyugtalanítja, mikor és hol találhat megoldást. Bár ismételt elismerésben részesült, a Magyar Örökség feltárásában és összegyűjtésében végzett munkája csak akkor teljesezhet ki, ha végre akadnak hivatalos intézmények, melyek ezt a rendkívüli esélyt felkarolják és gondoskodnak róla, hogy az Északi Magyar Archívum az egyetemes magyar értékek részét képezze és a nemzeti identitás erősítését szolgálja.

Eddigi magyarországi tapasztalatai nem voltak okvetlen biztatóak, ezért bízunk benne, hogy a Magyar Örökség díj kitüntetés fordulatot jelent gyűjteménye hivatalos tudomásul vételében és kezelésében.

Dr. Deák Ernő